

POSTANOWIENIE

8 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 8 sierpnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku H. J.

z udziałem A. M.

o zasiedzenie służebności,

na skutek skargi kasacyjnej H. J.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Kaliszu

z 1 lutego 2023 r., II Ca 732/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 1 lutego 2023 r. Sąd Okręgowy w Kaliszu oddalił apelację wnioskodawczyni od postanowienia Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim z 23 maja 2022 r. wydanego w sprawie o zasiedzenie służebności.

Skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia wniosła wnioskodawczyni, wskazując na potrzebę wykładni art. 292 k.c. i formułując zagadnienie prawne dotyczące wykładni pojęcia „widoczność” urządzenia, z którego powinien korzystać podmiot wnioskujący o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej w odniesieniu do podziemnych urządzeń. Ponadto wnioskodawczyni wskazała na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, którą wiązała z zarzutem niewywiązania się przez Sąd odwoławczy ze swojej funkcji rozpoznawczej i kontrolnej.

Odpowiedź na skargę kasacyjną złożyła uczestnika domagając się oddalenia skargi i orzeczenia o kosztach. Mając na uwadze, że w odpowiedzi nie zawarto wniosku o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie orzekł o tych kosztach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Skarga kasacyjna wnioskodawczynie nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że skarżący skutecznie wykazał, że w sprawie zachodzą powołane przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN:

z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzeby wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Przedstawione przez skarżącą wywody dotyczące art. 292 k.c. oraz pojęcia „widoczności” urzędnika pozostają ze sobą zbieżne, odnosząc się przede wszystkim do rozbieżności pojawiających się przy wykładni tego przepisu i rozumienia pojęcia „widoczności” w orzecznictwie. Owe rozbieżności, szeroko omówione przez skarżącą z powołaniem na liczne orzeczenia sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, zapadłe w sprawach o zasiedzenie, świadczą przede wszystkim o tym, że wskazane kwestie nie są zagadnieniami nowymi. Nie można tym samym uznać za trafne stanowiska skarżącej, że w sprawie spełniona została przesłanka, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Istotne zagadnienie prawne nie występuje bowiem w sytuacji, gdy dany problem doczekał się już szerokiej analizy w judykaturze. Problem wykładni pojęcia „widoczność” był wielokrotnie poruszany w orzecznictwie i został już wyczerpująco omówiony.

Rzekome rozbieżności dostrzeżone przez skarżącą w zakresie wykładni art. 292 k.c., nie są natomiast przejawem odmiennej interpretacji wskazanego

przepisu, ale efektem jego stosowania w różnych stanach faktycznych, których uwzględnienie prowadzi niekiedy sądy do pozornie rozbieżnych ocen. Wbrew oczekiwaniom skarżącej obecnie nie jest możliwe zajęcie przez Sąd Najwyższy uniwersalnego stanowiska na temat rozumienia pojęcia „widoczne i trwałe urządzenie”, ponieważ sąd każdorazowo musi rozważyć stosowanie dyspozycji art. 292 k.c. w okolicznościach konkretnej sprawy. Nie jest tym samym możliwe wydanie uniwersalnych zaleceń co wykładni wskazanych pojęć.

Skarżąca pomija także, że w rozpoznawanej sprawie Sądy oddaliły sformułowany przez nią wniosek z uwagi na ustalenie, że urządzenia (utwardzenie drogi) na nieruchomości istnieją dopiero od kilku lat, a ponadto skarżąca korzysta z drogi dojazdowej za zgodą właścicielki nieruchomości. Te okoliczności doprowadziły Sąd drugiej instancji do wniosku, że przesłanki zasiedzenia nie zostały w sprawie spełnione.

Na uwzględnienie nie zasługują także wywody wskazujące na występowanie w sprawie przesłanki, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego przesłanka ta jest spełniona, jeśli zaskarżone orzeczenie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów lub podstawowych prawa możliwym do dostrzeżenia bez konieczności prowadzenia szczegółowej analizy sprawy. Skarżący wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tej przesłance ma obowiązek wykazać, że skarżone orzeczenie jest sprzeczne z podstawowymi zasadami lub przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny (zob. m.in. post. SN z 20 marca 2019 r., I CSK 475/18; z 11 kwietnia 2018 r., IV CSK 506/17; z 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 529/17). Przedstawione przez skarżącą wywody, wskazując na niewywiązywanie się przez Sąd odwoławczy ze swoich funkcji: rozpoznawczej i kontrolnej, nie znajdują potwierdzenia w analizie pisemnych motywów orzeczenia Sądu drugiej instancji. Co prawda rację ma skarżący podnosząc, że Sąd nie odnosił się szczegółowo do każdego z zarzutów apelacji, ale z faktu tego nie można czynić sądowi żadnego zarzutu. Ze sporządzonego przez niego uzasadnienia jednoznacznie wynika, że sąd podzielił w całości ustalenia faktyczne i ocenę dowodów przeprowadzoną przez Sąd pierwszej instancji, nie podzielając zarzutów skarżącej co do naruszenia przez Sąd Rejonowy

dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. Fakt, że skarżąca odmiennie ocenia okoliczności sprawy lub wyciąga inne wnioski ze zgromadzonego materiału dowodowego nie świadczy natomiast o oczywistej zasadności skargi w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

[SOP]

[ms]